

VAJENIŠTVO

Informacije za bodoče vajence

KAJ JE VAJENIŠTVO?

Po končani osnovni šoli se mladi lahko odločijo za srednje poklicno izobraževanje (SPI – 3-letni programi). Srednje poklicno izobraževanje se lahko izvaja po šolski obliki na podlagi Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (dijaki se poklicno izobražujejo v šoli in pri delodajalcu, imajo status dijaka) ali v vajeniški obliki na podlagi Zakona o vajeništvu (vsaj 50% izobraževalnega programa se izvede kot praktično usposabljanje z delom pri delodajalcu, preostali del obveznosti pa opravijo v šoli, imajo status dijaka, v času praktičnega usposabljanja z delom pri delodajalcu pa tudi status vajenca). V vajeniški obliki izobraževanja vsaj 40% celotnega izobraževalnega programa izvede šola, od tega vse splošno izobraževalne predmete.

Šolska in vajeniška oblika izobraževanja sta enakovredni, saj se izvajata na podlagi istih izobraževalnih programov. Enakovrednost šolske in vajeniške oblike omogoča prehod iz vajeniške v šolsko obliko med izobraževanjem, pri čemer je za prehod v vajeniško obliko pogoj sklenjena pogodba o vajeništvu in pripravljen načrt izvajanja vajeništva, za prehod v šolsko obliko pa se pripravi individualni načrt izobraževanja.

VAJENIŠTVO je del sistema srednjega poklicnega izobraževanja – SPI (3-letni programi), pri čemer se minimalno **50 % izobraževalnega programa** izvede kot praktično usposabljanje z delom **pri delodajalcu**.

CILJI VAJENIŠTVA:

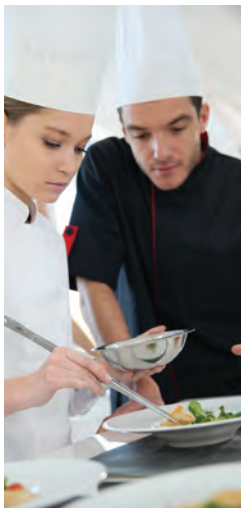
- ▶ **boljša usposobljenost** glede na potrebe gospodarstva
- ▶ **lažji prehod izobraževanje – delo:** zgodnejša poklicna socializacija
- ▶ **zgodnejše zaposlovanje mladih in bolj usklajena ponudba in povpraševanje po kadrih**

VAJENEC IN MENTOR:

VAJENEC

Učenec-dijak, ki ima sklenjeno vajeniško pogodbo s podjetjem in se izobražuje po izobraževalnem programu za pridobitev srednje poklicne izobrazbe (SPI = 3-letni program)

Polovico časa se izobražuje v šoli, drugo polovico se usposablja v podjetju. Za učni proces v podjetju skrbi njegov mentor.

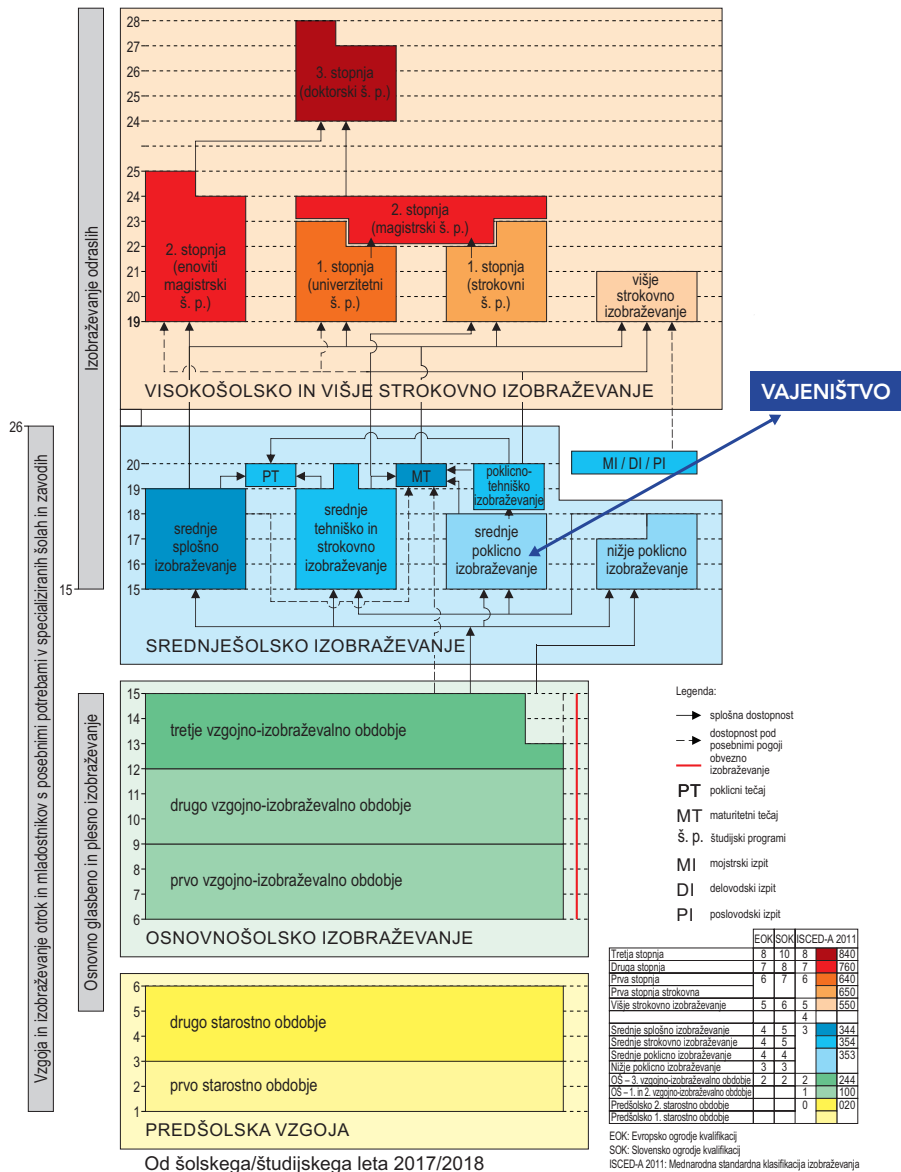

MENTOR

Oseba, ki je zaposlena pri delodajalcu ali samostojnemu podjetniku in ima ustrezno izobrazbo, delovne izkušnje, ter opravljeno pedagoško andragoško usposabljanje. Gre za strokovnjaka, ki je v podjetju odgovoren za učence na praktičnem usposabljanju z delom/vajeništvu.

Vajenca vodi, usmerja in mu svetuje.

SISTEM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA V REPUBLIKI SLOVENIJI

Od šolskega/študijskega leta 2017/2018

Če se učenec odloči za vajiništvo, mu izobraževalna pot ni zaprta – lahko nadaljuje v sistemu poklicno tehniškega izobraževanja (3+2), opravi maturo in se vpiše na fakulteto.

Šolska in vajiništva pot izobraževanja sta enakovredni, le način izvedbe je različen. Vajenci imajo veliko več praktičnega usposabljanja v podjetju (56 tednov) kot dijaki (24 tednov).

ZAKAJ IMAJO MLADI RADI VAJENIŠTVO?

—
Učim se tudi s praktičnim usposabljanjem

—
Prejemam vajeniško nagrado

—
Usposabljam me mentorji v realnem delovnem okolju

—
Lažja pot do zaposlitve

—
Sem del kolektiva tudi pri delodajalcu

Vajenci, ki se že izobražujejo po vajeniškem načinu, so nam zaupali, zakaj so se sploh odločili za vajeniški način izobraževanja in kaj jim je všeč pri vajeništvu:

- Všeč mi je, ker sem toliko časa v podjetju, v realnem okolju spoznavam poklic.
- Učim se z delom.
- Super, da imam ob sebi izkušenega mentorja, ki skrbi zame in mi predaja svoje bogate izkušnje.
- Za vajeništvo sem se odločil, ker dobim vajeniško nagrado.
- Vesel sem, ker si stvari, ki se jih učimo v šoli, lažje predstavljam v praksi.
- Po treh letih bom pridobil poklic in vem, da bom dobil tudi zaposlitev, ker teh poklicev manjka.

V primeru, da bi se vajenci morali še enkrat odločiti za smer izobraževanja, bi se jih kar **92 %** ponovno odločilo **ZA VAJENIŠTVO**.

KAKO POSTANEM VAJENEC?

1

Kaj me zanima?

6

Vpis na šolo z registrirano vajeniško pogodbo

7

Načrt izvajanja vajeništva

2

Na katero šolo se bom vpisal?

5

Podpis vajeniške pogodbe

8

Izobraževanje v šoli

3

Ali želim biti vajenec?

4

V katerem podjetju bom vajenec?

9

Usposabljanje v podjetju

Predvidoma v mesecu januarju ministrstvo, ki je pristojno za izobraževanje, pripravi in **objavi razpis** za vpis novincev v srednje šole. Določijo tudi rok, do kdaj je treba oddati prijavo za vpis na srednjo šolo. Pri oddaji prijave učenci izberejo šolo, izobraževalni program, kjer je predvideno tudi vajeništvo in način izobraževanja – torej lahko že tam označijo vajeniški način. Za lažjo odločitev katero šolo naj mladi izberejo, priporočamo, da se udeležijo **informativnih dni**, ki jih organizirajo šole v mesecu februarju. Poleg tega jim je na voljo tudi več dogodkov, kjer se predstavljajo šole in podjetja (Informativa, dan odprtih vrat ...). Med aprilom in junijem šole v sodelovanju z Gospodarska zbornica Slovenije in Obrtno zbornico Slovenije organizirajo predstavitvena srečanja za bodoče vajence in njihove starše. Namen srečanj je, da bodoči vajenci lažje stopijo v kontakt s podjetji, se z njimi pogovorijo in mogoče celo že dogovorijo o sklenitvi vajeniške pogodbe.

• Izberem podjetje, kjer bom opravljal praktično usposabljanje z delom

Ko učenci zaključujejo osnovno šolo, se morajo odločiti, v katero srednjo šolo se bodo vpisali in kateri program bodo izbrali, nato pa že sledi odločitev, v katerem podjetju bodo nabirali praktične izkušnje.

Bodoči vajenci lahko izbirajo med podjetji, ki so verificirana (kar pomeni, da so pregledana s strani zbornic). Zbornice podjetja obiščejo in pregledajo, ali je okolje v podjetju primerno za usposabljanje ter ali ima podjetje usposobljenega mentorja.

- **Ko izberem podjetje, stopim v stik z njim**

Ko učenec **izbere zanj primerno podjetje**, v podjetje kontaktne osebi **pošlje prijavo za vajeniško mesto**. Zadošča **kratek življenjepis** z osebnimi in **kontaktnimi podatki** ter nekaj besed o tem, **zakaj se je učenec odločil za omenjeno podjetje**. Lahko se s podjetjem dogovori za obisk, kjer bodo tako učenci kot starši dobili še več informacij o tem, kako bo vajeništvo potekalo.

- **Dogovor o sodelovanju**

V primeru, da se dogovorita za sodelovanje, bo lahko sklenjena in podpisana **vajeniška pogodba**.

- **Podpis pogodbe**

Vajeniška pogodba se podpiše v 4 izvodih, ki jih podjetje pošlje v registracijo na Gospodarsko zbornico Slovenije, Dimičeva 13, 1000 Ljubljana. Po registraciji 1 izvod dobi podjetje, 1 vajenec, 1 šola in 1 izvod ostane na Gospodarski zbornici Slovenije. Podpisana vajeniška pogodba je pogoj za vpis v šolo.

VAJENIŠKI PROGRAMI

Vajeništvo ima dolgo tradicijo v tujini. Najdemo ga v številnih državah kot so Nemčija, Avstrija, Finska, Danska, Velika Britanija ... Pri nas smo vajeništvo začeli uvajati v šolskem letu 2017/2018. Vajeništvo trenutno izvajajo le nekatere šole in le za določene programe.

Kraji, kjer se v šolskem letu 2020/2021 izvaja vajeništvo:

V nadaljevanju predstavljamo vajeniške programe, ki se trenutno izvajajo:

1. oblikovalec kovin-orodjar
2. mizar
3. kamnosek
4. gastronomske in hotelske storitve
5. strojni mehanik
6. papirničar
7. slikopleskar
8. steklar
9. mehatronik-operater
10. električar
11. klepar-krovec
12. zidar

OBLIKOVALEC KOVIN-ORODJAR

Kratek opis poklica:

Orodjar na podlagi načrtov, skic in tehnične dokumentacije izdeluje orodja za serijsko proizvodnjo novih izdelkov iz kovin, plastičnih mas in drugih materialov.

Kaj delavec običajno dela:

Oblikovalec kovin s pomočjo računalniško vodenih strojev opravlja dela, ki so jih nekoč ročno opravljali rezkalec, brusilec ali strgar. Predvsem preverja natančnost parametrov in digitalnih podatkov za pripravo izdelka. Delo oblikovalca kovin ni fizično naporno in je primerno tudi za ženske. Orodjar izdeluje orodja na podlagi načrtov, skic in tehnične dokumentacije, ki si jo pogosto pripravi kar sam. Lahko se usmeri za izdelovanje specialnih orodij ali naprav, za različna merska orodja. Ključno je, da zna pravilno pisno komunicirati v slovenskem jeziku, saj njegovo delo pogosto zajema pisanje poročil in izpolnjevanje obrazcev.

MIZAR

Kratek opis poklica:

Mizar sprejema naročila za lesne izdelke, po potrebi nariše načrt ali skico ter pripravi seznam materiala in blaga ter ga naroči oziroma nabavi. Pripravi les in pomožne materiale za obdelavo oziroma vgradnjo hlodovine, plohov, desk, letev ali plošč.

Kaj delavec običajno dela:

Delo mizarja pogosto zajema sprejemanje naročil, pregled dokumentacije, risanje načrtov in skic, nabavo materialov, preverjanje delovanja strojev in pripravo orodja ter strojev za delo. Pri delu uporablja furnir, folije, plošče, modele, razne vrste papirja, zaščitne in izolacijske tepihe, dekorativne izdelke, slike in vzorce. Pri tem luži, kita, brusi, strga, lepi, furnira, nanaša lepilo, barva, lakira, polira in čisti. Sestavlja elemente v izdelke, popravlja, obnavlja elemente in izdelke ter servisira opremo.

KAMNOSEK

Kratek opis poklica:

Kamnosek z ročnim ali strojnim orodjem izbrani kamen najprej grobo in nato še precizno obdela. Velike industrijsko izdelane plošče montira na fasade javnih zgradb.

Kaj delavec običajno dela:

Kamnosek lahko s svojim znanjem načrtuje obdelavo katerekoli vrste kamna, ki ga nato z orodjem in stroji obdela v načrtovani izdelek. Poleg obdelave izpolnjuje tudi delavniško dokumentacijo, vgrajuje kamnoseške izdelke, izvaja nego in zaščito izdelkov ter že vgrajenih elementov in jih transportira ter skladišči.

GASTRONOMSKE IN HOTELSKE STORITVE

Kratek opis poklica:

Naloga kuharja je, da pripravi jedi po naročilu ali za načrtovane menije. Hrano pripravi v skladu z načeli ohranjanja bioloških vrednosti živil, pri tem pa upošteva okus, nasitnost in prijeten videz jedi. Naloga natararja pa je, da te jedi in pijačo, ki jih naroči gost in pripravi kuhar, primerno, strokovno ter prijazno postreže gostu.

Kaj delavec običajno dela:

Delo kuharja poleg priprave in obdelave živil zajema tudi prevzem ter naročanje blaga za pripravo hrane, zagotavljanje higiene in čistoče v kuhinji ter načrtovanje ter sestavljanje jedilnih listov. Natakarkar pripravi perilo, namizni inventar in servirne vozičke. Nato sledijo pripravljajna dela v jedilnici oziroma v prostorih, ki so namenjeni postrežbi gostov. Ko gost pride, ga natakarkar sprejem in posede za primerno mizo ter mu ponudi jedilni list ali ga seznanj z dnevno ponudbo. Sledi prevzem naročila, evidentiranje naročila, postrežba hrane in pijače, pospravljanje mize, priprava računa ter zahvala za obisk.

STROJNI MEHANIČAR

Kratek opis poklica:

Delovno področje strojnega mehanika, nekateri ga imenujejo tudi strojni ključavničar, je sestavljanje novih strojev in vzdrževanje strojev v pogonu.

Kaj delavec običajno dela:

Pred začetkom dela se seznanj z montažnimi načrti in drugo tehnično dokumentacijo. Nato po načrtu razporedi sestavne dele stroja in pripravi potrebna orodja za montažo. Najprej sestavi elemente v manjše sklope, preizkusi prilagajanje vsakega elementa in, če je potrebno, elemente tudi priredi. Pri vzdrževanju strojev in naprav pregleduje njihovo delovanje. Kadar je potrebno, popravi ali zamenja pokvarjene in izrabljene dele, včasih mora kak del narediti tudi sam.

PAPIRNIČAR

Kratek opis poklica:

Papirničar je sodelavec v proizvodnih procesih, katerih cilj je pridobivanje proizvodov iz celuloze in lesovine.

Kaj delavec običajno dela:

Papirničar je poklic, ki zagotavlja usposobljenost za delo v procesih proizvodnje celuloze, lesovine, vseh vrst papirjev, kartonov, embalažnih izdelkov ter v izdelavi konfekcijskih izdelkov iz papirniških materialov. Najpogostejša opravila so: nadzor, spremljanje delovanja naprav in strojev za izdelavo vlaknin, papirja ter papirnih izdelkov; nadzor kakovosti celuloze, papirja in premazanih mešanic izdelkov; delo s stroji za proizvodnjo lepenke valovitega kartona ter za izdelavo končnih proizvodov iz papirniških materialov; sodelovanje pri zajemanju podatkov za oblikovanje normativov dela, časa, porabe materiala in energije.

SLIKOPLESKAR-ČRKOSLIKAR

Kratek opis poklica:

Slikopleskar poleg zidov in stropov slika ter pleska mizarske in kovinske izdelke. Po potrebi jih tudi zaščiti.

Kaj delavec običajno dela:

Slikopleskar lahko z barvo ustvari primerno vzdušje v prostoru. Neopazne stvari nenadoma stopijo v ospredje, opazimo jih, njihove oblike so poudarjene, pusti vogali in koti postanejo zopet prijetni prostori. Iz tega sledi, da slikopleskar opravlja celo vrsto dekorativnih del, kot so slikanje in pleskanje fasad, stropov in sten, postavljanje tapet, obnavljanje arhitekturnih in kulturnih prostorov, izdelovanje reklamnih panojev ter oskrbovanje spomenikov. Uporabljeni material mora nabaviti in pravilno uskladiščiti, zato se ukvarja tudi z različnimi dobavnicami, računi, garancijskimi listi, navodili za uporabo in atesti.

STEKLAR

Kratek opis poklica:

Steklopihalec oblikuje stekleno maso ter izpihuje steklene izdelke iz različnih vrst stekel. Nato stekloslikar izdelke, ki so lahko iz stekla ali keramike, okraši s poslikavami.

Kaj delavec običajno dela:

Delo steklopihalca poteka v skupini. Steklopihalec lahko izvaja eno ali več faz dela, in sicer: nabira steklovino, izdeluje kroglice različnih velikosti, preoblikuje stekleno maso ter izpihuje izdelke. Dela lahko na polavtomatskih napravah, na stiskalnicah in KIKO-strojih kot nabiralec steklovine, stiskalec ali izpihovalec. Stekloslikar pri slikanju na keramične izdelke riše vzorce, ki so izbrani za posamezni izdelek. Po nekajletnih izkušnjah lahko ustvarja tudi nove vzorce in unikatne poslikave.

MEHATRONIK-OPERATER

Kratek opis poklica:

Mehatronik operater pripravlja delovna sredstva v proizvodnji, kar pomeni, da zažene robotizirano linijo, periodično vplaga material v robotske celice, nalaga in prazni stroj ter odvažja izdelke.

Kaj delavec običajno dela:

Mehatronik operater je usposobljen za nego in vzdrževanje mehatronskih sistemov, njihov nadzor ter ugotavljanje ter odpravljanje napak. Mehatronik-operater pregleda kontrolne in krmilne funkcije na stroju ali proizvodni liniji, in sicer preveri nastavitve pnevmatičnih, hidravličnih delovnih tlakov (manometri) ter stanje stroja. V primeru, da stroj za delo ni primerno pripravljen, ga očisti in odpravi morebitne napake na njem. Poleg tega pripravlja vsakodnevna poročila o stanju delovnih sredstev ter vodi dnevnik dela, v katerega vnaša podatke o zastojih stroja.

ELEKTRIKAR

Kratek opis poklica:

Elektrikar poskrbi, da se pripomočki bele tehnike, zlasti gospodinjski aparati, električni stroji, generatorji, pogonski motorji in industrijski stroji kljub okvari ali motnjam spet lahko uporabljajo. Skrbi, da omrežje z električno energijo deluje pravilno povsod, kjer je napeljana. Na električnem omrežju po potrebi odpravlja napake, obnavlja infrastrukturo ali na novo gradi elektroenergetsko omrežje.

Kaj delavec običajno dela:

Delo sestoji iz vrste del, ki so si lahko po svoji naravi precej različna. Tako delo zajema previjanje vodnih črpalk, transformatorjev in visokonapetostnih transformatorjev, elektromotorjev različnih velikosti in vrst, kot so motogeneratorji, pretvorniki, enofazni, enosmerni, sinhronski in asinhronski elektromotorji. Poleg tega izvaja tudi remont visokonapetostnih generatorjev, visokonapetostnih kratkostičnih kletk in odpravlja napake na električnem omrežju.

KLEPAR-KROVEC

Kratek opis poklica:

Krovčeva osnovna dejavnost je, da s strešno kritino pokriva strehe različnih objektov.

Kaj delavec običajno dela:

Njegovo delo se razlikuje glede na to, ali prekriva streho na objektu, ki je še v fazi gradnje ali pa gre za sanacijo že obstoječe strehe oziroma kritine. V primeru, da se streha gradi na novo, krovček na obstoječo strešno konstrukcijo pritrdi kritino, ki je lahko različnih oblik in iz različnih materialov, kot je opeka, pločevina ali valovitke. Kadar sanira že obstoječo streho, je njegova naloga, da preveri stanje kakovosti obstoječe kritine in izbere temu primeren način sanacije.

ZIDAR

Kratek opis poklica:

Zidar zida posamezne elemente zgradbe in jih med seboj povezuje v trdno stabilno konstrukcijo. Zato mora poznati različne vrste opečnih zvez, načine medsebojnega povezovanja in montaže elementov. Gradi temelje, zidove, stebre, strope, mostove, betonira ceste in predore.

Kaj delavec običajno dela:

Zidar zida posamezne elemente zgradbe in jih med seboj povezuje v trdno stabilno konstrukcijo. Gradi temelje, zidove, stebre, strope, mostove, betonira ceste in predore. Zna ometati zidove znotraj in zunaj zgradbe, polaga tlake in izdeluje jaške. Pozna gradbene materiale in jih zna pripraviti ter gospodarno vgraditi. Veliko dela opravi ročno, vendar mu delo marsikdaj olajšajo stroji. Večkrat opravi pred izmere za potreben gradbeni material in ga nato naroči. Pri dobavah materiala ga pomaga razložiti in uskladiščiti ali transportirati na delovno mesto.

Pridruži se nam